

4.3.2019

Sähköisen viestintäpalveluista annetun lain muutostarpeet

Tähän muistioon on koottu Liikenne- ja viestintäviraston ehdotuksia purettavista ja kehitettävistä sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (viestintäpalvelulaki) säännöksistä¹.

Salassa pidettävät tiedot on merkitty muistiossa [] ja ne on poistettu muistion julkisesta versiosta.

1 Liikenne- ja viestintäviraston valvoma kotimainen lainsäädäntö

Viestintäpalvelulaissa on yhdistetty useita sähköistä viestintää koskevia lakeja. Elinkeinotoiminnan sektoreista viestintäpalvelulailla säännellään viestintäpalvelujen tarjontaa, radiotaajuuksien käyttöä televiestinnässä ja muussa toiminnassa, televisio- ja radiotoimintaa, kiinteistöjen tele- ja antenniurakointia, .fi- ja .ax-verkkotunnusten välitystä, telelaitteiden maahan tuontia ja kaupanpitoa, sähköisiä etäpalveluja sekä julkisesti säänneltyä satelliittipalvelua (PRS). Laki koskee vähäisessä määrin myös viranomaisverkkoja.

Viranomaisten tietojärjestelmiin liittyviä vaatimuksia säännellään laissa kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista ([588/2004](#)), laissa viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista ([1406/2011](#)) ja laissa tietoturvallisuuden arviointilaitoksista ([1405/2011](#)). Nopeiden laajakaistayhteyksien rakentamista haja-asutusalueilla säännellään laissa laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla ([1186/2009](#)). Postitoimialaa säännellään postilaissa ([415/2011](#)). Postilaki sisältää säännökset postin yleispalvelun ja muiden postipalvelujen tarjoamisesta.

Laissa verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja -käytöstä ([276/2016](#)) (jäljempänä yhteisrakentamislaki) säädetään viestintäverkkojen sekä energia-, liikenne- ja vesihuoltoverkkojen yhteisrakentamisesta ja -käytöstä. Lakia sovelletaan vain, jos yhteistoiminnan osapuolena on viestintäverkko. Lisäksi yhteisrakentamislaiassa laissa säädetään tietojen toimittamisesta keskitettyyn tietopisteeseen. Jos viestintäpalvelulaissa tai laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annetussa laissa ([1186/2009](#)) on tästä laista poikkeavia säännöksiä, niitä sovelletaan tämän lain asemesta. Yhteisrakentamislakia ei myöskään sovelleta niihin verkkotoimijoihin, joiden toiminta kohdistuu vähäiseen käyttäjämäärään, on alueellisesti suppeaa ja taloudellisesti vähämerkityksellistä. Sitä ei myöskään sovelleta julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta annetun lain ([10/2015](#)) soveltamisalaan kuuluvan turvallisuusverkkotoimintaan.

¹ Tietoyhteiskuntakaaren nimike on muutettu laiksi sähköisen viestinnän palveluista tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta 12.1.2018 annetulla lailla [68/2018](#). Muutos on tullut voimaan 1.6.2018.

2 Ehdotukset purettavista säännöksistä

2.1 Velvollisuus antaa pyynnöstä todistuksia ja otteita verkkotunnusrekisteristä

Viestintäpalvelulain 171 §:stä ehdotetaan poistettavaksi ensimmäisen momentin kohta 6.

Liikenne- ja viestintävirastolla oli vuosina 2003 - 2016 käytössä sähköinen palvelu, josta oli mahdollista tilata sertifikaatteja, jolla todennettiin esim. verkkotunnuksen haltija. Toiminnallisuus poistettiin järjestelmästä tarpeettomana vuonna 2016. Viranomaisen velvollisuutena on julkisuuslain (621/1999) mukaan antaa tietoja julkisista asiakirjoista, joten 171 §:n 1 momentin kohta 6 on turhaa säädäntöä ja voidaan tästä johtuen poistaa.

2.2 Suuren häiriöriskin radiolähettimien tarkastaminen

Viestintäpalvelulain 42 § 2 momentti tulisi poistaa. Lainkohta ei vastaa viestintäpalvelulain nykyisen 30 luvun ja radiolaitedirektiivin 2014/53/2014 mukaisia menettelyjä. EU:n komissio on 29.6.2018 antanut Suomelle asiassa tiedonannon (TRIS/(2018) 01752) direktiivin (EU) 2015/1535 nojalla. Komissio on tiedonannossa katsonut, että Viestintäviraston (nykyään Liikenne- ja viestintäviraston) kyseisen lainkohdan nojalla antama määräys ennakkotarkastusmenettelystä on ollut radiolaitedirektiivin vastainen. Koska vaatimustenmukaisuuden varmistusmenettelyt on EU-tasolla harmonisoitu, kansallinen ennakkotarkastusmenettely ei ole enää mahdollinen. Lainkohdan nojalla annettu määräys M2 ennakkotarkastusmenettelystä on nyttemmin kumottu. Suuren häiriöriskin lähettimien tarkastuksia voidaan kuitenkin tehdä edelleen osana taajuuksien käytön ja lupaehtojen mukaisuuden valvontaa viestintäpalvelulain 41 luvun nojalla.

2.3 Viestintäpalvelujen käyttäjien oikeudet ja kuluttajansuoja, sopimuksen kesto

Viestintäpalvelulain 109 §:n 3 momentin mukaan teleyritys ei saa jatkaa määräaikaista sopimusta uudella määräaikaisella sopimuksella ilman tilaajan kanssa tehtyä uutta kirjallista sopimusta (ns. ketjutuskielto). Teledirektiivin 105 artiklan 3 kohdan mukaan, jos sopimus jatkuu määräaikaisuuden jälkeen (myös yrityksiä koskien), on tilaajalla enintään kuukauden irtisanomisaika. Teledirektiivin säännöksen perusteella erityinen ketjutuskielto voitaisiin poistaa viestintäpalvelulaista ja säätää vain irtisanomismahdollisuudesta määräaikaisuuden jälkeen.

Erikseen tulisi kuitenkin ratkaista soveltaminen, jos kyse on m2m tai numeroista riippumattomasta palvelusta. Tältä osin on vielä selvitettävä, että voidaanko kyseinen rinnastaa kansallisesti edellisessä kappaleessa esitettyyn tilanteeseen vai pitääkö kyseinen jättää sääntelemättä teledirektiivin 101 artiklan 1 kohdan perusteella.

3 Ehdotukset viestintäpalvelulain kehittämiseksi

3.1 Määritelmät

3.1.1 Teleyrityksen määritelmä

Teledirektiivi ei suoraan sisällä teleyrityksen määritelmää kuten viestintäpalvelulaki. Teledirektiivi sen sijaan sisältää operaattorin määritelmän, jonka voidaan katsoa vastaavaan nykyisen lain mukaista teleyrityksen määritelmää. Teledirektiivin määritelmän mukaan operaattorilla tarkoitetaan yritystä, joka tarjoaa tai jolla on valtuutus tarjota yleistä sähköistä viestintäverkkoa tai sen liitännäistoimintoa. Operaattorin/Teleyrityksen rajausta voisi helpottaa teledirektiivin 56 artikla, jonka mukaan tietyt ei-kaupallista toimintaa harjoittavat toimijat, kuten avoimia ei-kaupallisia WLAN-verkkoja tarjoavat toimijat jäisivät sääntelyn ulkopuolelle.

3.2 Taajuuksien käytön sääntely

3.2.1 Radiolupasäännökset

Radiolupasääntelyä tulisi kehittää siten, että taajuudet voitaisiin myöntää radioluvalla mahdollistaen kaupallisen käytön sen sijaan, että toiminta edellyttäisi toimilupaa.

Viestintäpalvelulain 6 §:ää voitaisiin esimerkiksi muuttaa siten, että lisätään nykyisen 3 momentin poikkeusluettelo vastavaa kohta, joka oikeuttaa tiettyin rajatuin (ajallinen/alueellinen/vähäinen) edellytyksin verkkopalvelun tarjoamiseen ilman toimilupaa myös matkaviestinverkossa, jossa harjoitetaan yleistä teletoimintaa.

Määräaikainen 5G-käyttö taajuusalueella 26.5 - 27.5 GHz ennen kyseisten taajuuksien huutokauppaamista voidaan toteuttaa Liikenne- ja viestintäviraston myöntämällä radioluvalla viestintäpalvelulain 96 §:n 6 momentin nojalla. Säännöksen nojalla Liikenne- ja viestintävirasto voi perustellusta syystä sallia valtioneuvoston asetuksessa säädetyille radiotaajuusalueelle tai Liikenne- ja viestintäviraston radiotaajuusmääräyksessä tarkoitettulle taajuusalueelle myös muuta kuin sen käyttötarkoituksen mukaista käyttöä, edellyttäen että tämä muu käyttö ei rajoita taajuusalueen käyttöä ensisijaiseen käyttötarkoitukseen tai aiheuta ensisijaiselle käytölle häiriötä. Jotta toiminta voidaan sallia Liikenne- ja viestintäviraston radioluvalla, on edellytyksenä, että toiminnan käyttäjäpiiri on rajattu (esim. verkon pilottikäyttö), jolloin kyse ei ole yleisen teletoiminnan harjoittamisesta, eikä valtioneuvoston myöntämää toimilupaa viestintäpalvelulain 6 §:n mukaisesti vaadita.

Mikro-operaattorin toiminnan kannalta merkitystä on sillä, katsotaanko mikro-operaattori teleyritykseksi vai joksikin muuksi toimijaksi. Mikro-operaattorin toiminnan luonne riippuu tarjottavasta palvelusta ja mikro-operaattorin omasta roolista palvelun tarjoamisessa. Esimerkiksi suljetun paikallisen verkon rakentaminen ja operoiminen teollisuuslaitoksessa, satamassa tai sairaalassa ei lähtökohtaisesti täytä yleisen teletoiminnan määritelmää jo sillä perusteella, että verkon käyttäjäpiiri on niissä ennalta rajattu. Mikäli ei ole kyse yleisestä teletoiminnasta, tarvitaan vain Liikenne- ja viestintäviraston radiolupa/ei lupaa lainkaan (M15).

Tilanteissa joissa mikro-operaattoritoiminta katsotaan matkaviestinverkossa harjoitettavaksi yleiseksi teletoiminnaksi, tarvitaan valtioneuvoston myöntämä toimilupa. Mikäli tätä halutaan muuttaa ja menettelyä keventää, on pohdittava mahdollisuuksia sitoa viestintäpalvelulain 6 §:n poikkeusmomentti käyttötarkoitukseen/tietynlaiseen rajoitukseen (maantieteellinen).

3.2.2 Taajuushuutokauppasääntely

Tapauskohtainen huutokaupamalli. Taajuushuutokaupoissa on käytetty ja taajuushuutokauppoja varten on kehitetty runsaasti erilaisia huutokaupamalleja. Sovellettavat huutokauppasäännökset olisi hyvä voida harkita jokaista taajuushuutokaupaa varten tapauskohtaisesti erikseen. Taajuushuutokauppoihin liittyy merkittäviä taloudellisia arvoja ja niiden tuloksilla on huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden kehitykseen. Huutokaupattavat taajuudet, osallistujien huuto-oikeuden enimmäismäärä, arvio huutokauppaan osallistuvien määrästä ja muut vastaavat seikat vaikuttavat merkittävästi osallistujien menettelyyn huutokaupassa. Olisi perusteltua, että käytettävästä huutokaupamenettelystä säädettäisiin kokonaisuudessaan ja tapauskohtaisesti lain valtuutussäännöksen nojalla valtioneuvoston asetuksella. Tämä voi edellyttää viestintäpalvelulain 11 §:n 1 momentin ja 4 momentin säännösten uudelleen tarkastelua. Pykälän 1 momentin mukaan Valtioneuvoston on myönnettävä toimilupa osallistujalle, joka on tehnyt huutokaupassa korkeimman hyväksytyt tarjouksen taajuuskaistasta tai taajuuskaistaparista. Pykälän 4 momentin mukaan "huutokaupassa voidaan järjestää yksi tai useampi tarjouskierros nousevin tarjouksin."

Taajuushuutokaupan julkisuus. Taajuushuutokauppoja koskevia julkisuussäännöksiä olisi hyvä tarkastella uudelleen. Huutokauppaan liittyvien erityisten salassapitosäännösten sisältöä ja toimivuutta olisi perusteltua selvittää. Miltä osin niillä on mahdollisesti vain näennäinen vaikutus niiden tavoitteiden kannalta ja miltä osin huutokauppojen julkisuutta, julkisuuskuva ja kiinnostavuutta voitaisiin lisätä salassapitosäännöksiä purkamalla.

Taajuushuutokaupan onnistuminen. Huutokauppasäännöksiä tulisi kehittää siten, että ne eivät mahdollistaisi tai tukisi sellaisia tavoitteita, jotka ovat huutokaupan tarkoituksen kannalta epäsuotavia. Säännöksissä tulee varautua myös siihen, että huutokauppaan osallistujat soveltavat niitä tarjouskäyttäytymisessään tavanomaisesta poikkeavasti. Mahdollisia sääntelykohteita voisivat olla **liian korkean hinnan sääntely, huutokaupan keskeyttämis- ja peruuttamisperusteiden laajentaminen** sekä huutokaupan perusteella maksettavan **toimilupamaksun maksuvelvollisuutta koskeva sääntely** ja **valituskielto huutokaupan järjestäjän huutokaupan aikana tekemistä huutokaupaa koskevista päätöksistä.**

Taajuushuutokaupassa on mahdollista, että nousevin tarjouksin käytävässä huutokaupassa huutokauppapsykologisista syistä tarjottavat hinnat nousevat liian korkeiksi ja epärealistisiksi suhteessa suunniteltuun liiketoimintaan (ns. voittajan kirous). Tämä on erityisesti mahdollista, jos huutokaupattavat taajuudet koetaan erittäin merkittäviksi kilpailutekijöiksi viestintämarkkinoilla.

Viestintäpalvelulain huutokaupan keskeyttämistä ja peruuttamista koskevaa valtuutussäännöstä voitaisiin harkittavaksi muutettavaksi siten, että keskeytys- tai peruuttamisperuste voisi olla muunkinlainen pakottava este kuin ylivoimainen este tai teknisperusteinen ylivoimainen este. Huutokauppa pitäisi voida keskeyttää tai peruuttaa, jos on olemassa erittäin painavia perusteita

olettaa, että huutokauppa ei pääty säädetyn huutokaupamallin mukaisessa menettelyssä kohtuullisessa ajassa.

Huutokaupan voittaja voi välttää toimilupamaksun maksamisen suurelta osalta, jos luopuu toimiluvastaan nopeasti toimiluvan myöntämisen jälkeen. Tällainen toimilupamaksun maksamista koskeva sääntely voi ääritilanteessa aiheuttaa taajuuksien hintojen liiallista nousua ja vääristää huutokauppaa.

Huutokaupan järjestäjä voi huutokaupan aikana joutua tekemään erilaisia huutokaupamenettelyyn liittyviä juoksevia päätöksiä kuten huutokaupan keskeyttäminen tai annetun tarjouksen hylkääminen. Valittamalla tällaisista "välitoimista" huutokaupan osallistuja voi tarkoituksellisesti yrittää viivyttää huutokaupan päättymistä. Tämän vuoksi voisi olla perusteltua säätää, että tällaisista välitoimista ei saa erikseen valittaa, vaan niihin voi hakea muutosta pääasian yhteydessä.

3.2.3 Taajuuksien yhteiskäyttö

Viestintäpalvelulain taajuuksien käyttöä koskevan 96 §:n 6 momenttia voisi kehittää siten, että se mahdollistaisi voimassa olevaa säännöstä joustavammin taajuuksien yhteiskäytön (esim. LSA, Licensed Shared Access). Taajuuksien yhteiskäytön lisääminen edistää taajuuksien käytön tehokkuutta. Säännöstä tulisi kehittää siten, että säännöksessä olevaa yhteiskäytön sallimisen edellytystä, jonka mukaan muu radioviestintä ei saa rajoittaa taajuusalueen käyttöä sen ensisijaisiin käyttötarkoituksiin eikä aiheuta häiriöitä sille, lievennettäisiin. Lisäksi voitaisiin selvittää, millaisia lisäehtoja tai -velvollisuuksia ensisijaisen käyttötarkoituksen mukaisille käyttäjille voitaisiin asettaa toissijaisen käytön mahdollistamiseksi.

3.2.4 Taajuusvaraus analogiseen radiotoimintaan

Viestintäpalvelulain 45 § sisältää säännökset taajuusvarauksen myöntämisestä. Säännöstä voisi muuttaa siten, että luovutaan taajuusvarauksen myöntämisestä lain 34 §:ssä tarkoitettun ohjelmistotoimiluvan haltijalle analogisen radiotoiminnan harjoittamiseen.

Nykyisen sääntelyn mukaan Liikenne- ja viestintäviraston tulee myöntää matka- tai joukkoviestintäverkon verkkotoimiluvan ja analogisen radion ohjelmistotoimiluvan haltijalle taajuusvaraus toimiluvan voimaantulosta lukien ilman hakemusta.

Radiotoiminnan osalta varauksella ei ole vastaavaa tarvetta kuin televisio- tai matkaviestintötoiminnassa, sillä analogisen radiotoiminnan ohjelmistotoimilupa raukeaa automaattisesti, mikäli lähetyksiä ei aloiteta 6 kuukauden kuluessa (viestintäpalvelulain 31 §) tai mikäli lähetykset ovat keskeytyneenä viestintäpalvelulain 31 § mukaisesti 30 vuorokautta. Ohjelmistotoimiluvan rautessa taajuudet palautuvat käytettäväksi toimintaan, eli taajuusvarauksella ei tässä suhteessa ole erillistä kannustavaa vaikutusta taajuuksien käyttöön.

Taajuusvarauksista luopuminen keventäisi merkittävästi ohjelmistotoimilupaprosessin hallinnollista taakkaa ja työmäärää. Toimijoiden kannalta luopuminen selkeyttäisi toimilupa- ja radiolupaprosessia sekä vähentäisi laskutusbyrokratiaa suoraan kolmanneksella.

3.2.5 Radiolupavelvollisuuden "pääsäännön" muuttaminen

Viestintäpalvelulain 39 §:n mukaan radiolupa on lain pääsääntö, vaikka yli 99 % radiolähtetystä on tosiasiallisesti luvasta vapaita, joten sääntelyä voisi ehkä purkaa vastaamaan paremmin todellisuutta.

3.2.6 Radioluvan myöntäminen ja toimilupamaksun maksaminen

Viestintäpalvelulain 40 §:n 4 momentin mukaan huutokauppamenettelyssä toimiluvan saaneelle Liikenne- ja viestintävirasto myöntää radioluvan hakemuksesta sen jälkeen, kun toimiluvan haltija on suorittanut 287 §:ssä säädetyn toimilupamaksun ensimmäisen maksuerän. Toimilupamaksun ensimmäinen erä ja sen muut erät taas tulee 287 §:n 2 momentin mukaan maksaa toimilupakauden aikana.

Toimilupamaksut ja niiden erät ovat määrältään merkittäviä, jonka vuoksi toimiluvan haltijat eivät yleensä halua maksaa maksuja ennen niiden eräpäivää. Toisaalta toimiluvan haltijat yleensä haluavat saada toiminnan mahdollistavan radiolupansa voimaan heti toimilupakauden alussa.

Radioluvan myöntämisen edellytykseksi säädetyn toimilupamaksun ensimmäisen erän maksamisesta on kerrottujen säännösten vuoksi aiheutunut tilanteita, että toimiluvan haltijat ovat joutuneet maksamaan ensimmäisen erän vapaaehtoisesti ennen eräpäivää. Siten heille on voitu myöntää radiolupa heti toimilupakauden alusta. Tämän vuoksi olisi perusteltua muuttaa toimilupamaksun erien maksamista koskevaa sääntelyä 287 §:ssä siten, että Liikenne- ja viestintävirasto voisi periä toimilupamaksun ensimmäisen erän jo ennen toimilupakauden alkamista.

3.2.7 Radioluvan myöntämisedellytykset

Viestintäpalvelulain 41 §:ssä säädetään radioluvan ja taajuusvarauksen myöntämisedellytyksistä. Kyseessä oleva säännös on ns. oikeusharkintainen. Tämä tarkoittaa sitä, että radiolupa tai taajuusvaraus on myönnettävä, jos radiolupahakemus täyttää säädettyt myöntämisedellytykset ja ei ole massassa samassa säännöksessä säädettyjä perusteita, jotka estäisivät luvan tai taajuusvarauksen myöntämisen.

Lain 41 §:n säännöksen osalta tulisi tarkistaa, onko siinä säädetty radioluvan oikeusharkintaiset myöntämisedellytykset ja luvan myöntämisen estävät perusteet ajantasaisia. Niitä olisi hyvä myös vertailla soveltuvin osin muiden viestintäpalvelulain vastaavien lupien myöntämistä koskevien säännösten kanssa. Tarkasteluun olisi perusteltua sisällyttää myös se, että jos 41 §:n myöntämisedellytyksiin tai -esteisiin tehdään muutoksia, niin tarvitaanko näiden muutosten vuoksi myös muutoksia 40 §:n 2 momenttiin. Momentti koskee sitä, mikä viranomaisella on toimivalta myöntämään radioluvan, jos radioluvan myöntämisellä arvioidaan olevan merkittäviä erityisiä vaikutuksia.

3.2.8 Radiolähtetimen luvasta vapauttamisperusteen tarkistaminen

Viestintäpalvelulain 39 §:n 3 momentin mukaan "Radiolähtetimen hallussapitoon ja käyttöön ei tarvita radiolupaa, jos radiolähtetin toimii ainoastaan Viestintäviraston sille määräämällä yhteistajuudella ja sen vaatimusten mukaisesti on varmistettu tässä laissa säädetyllä tavalla." Jo vuoden 1988 ra-

diolaissa ollut edellytys, että radiolähetin voi toimia ainoastaan sille määrätyillä yhteistajuuksilla, on radiolähettimien teknisen kehityksen vuoksi osoittautunut sanamuodollisesti tiukaksi ja vaikeasti sovellettavaksi. Markkinoilla on nykyisin saatavissa esimerkiksi ns. monitaajuuslaitteita, joiden vaatimustenmukaisuus on varmistettu ja joihin lähettimen käyttäjä tai myyjä voi ohjelmoida sallitut käytettävät taajuudet. Puheena olevan luvasta vapauttamisperusteen sanamuoto on siten vanhentunut, että sitä ei voida välttämättä soveltaa tarkoituksenmukaisesti monitaajuuslaitteisiin tai muihin vastaaviin uudenaikaisiin radiolähettimiin, joiden toimintaa voidaan hallita lähettimessä olevien ohjelmistojen avulla. Tämän vuoksi luvasta vapauttamisedellytyksen sanamuotoa olisi tarpeellista väljentää tai säätää valtuutuslainsäädännössä, jonka nojalla voitaisiin antaa tarkempia määräyksiä edellytyksen soveltamisesta.

3.2.9 Lyhytaikaisen radioluvan ketjutuskiellosta poikkeaminen

Viestintäpalvelulain 40 §:n 5 momentissa säädetään lyhytaikaisen radioluvan myöntämisen edellytyksistä ns. ketjutuskiellon osalta. Säännöksen mukaan radiolupa, joka myönnetään 34 §:n 2 momentissa tarkoitettuun enintään kolme kuukautta kestävään toimintaan, voidaan myöntää uudelleen samalle tai osittain samalle peittoalueelle ja samalle toiminnanharjoittajalle tai pääosin saman ohjelmiston tarjoamiseen aikaisintaan kahden kuukauden kuluttua edellisen radioluvan päättymisestä.

Säännöksen tarkoituksena on estää toimiluvanvaraiseen, pitkäaikaiseen radiotoimintaan verrattavissa olevan ohjelmistotoiminnan harjoittaminen lyhytaikaisilla radioluvilla. Sääntely rajaa radiotoiminnan harjoittamisen vaihtoehdot varsin selkeästi kahteen ryhmään, eli jatkuvaan pitkäaikaiseen ohjelmistotoimintaan ja toisaalta korkeintaan kolme kuukautta kestävään lyhyeen toimintaan. Näiden vaihtoehtojen välille lainsäädäntö ei tällä hetkellä tarjoa mahdollisuutta esim. kausiluonteiseen radiotoimintaan, joka ylittää kolmen kuukauden aikarajan, mutta jossa lähetystoiminnalle ei kuitenkaan ole ympärivuotista tarvetta (esim. urheilun kausiradiot).

Ohjelmistotoiminnan harjoittamista voisi harkita joustavoitettavaksi tässä suhteessa esimerkiksi säätämällä poikkeuksesta kahden kuukauden karenssiin niissä tilanteissa, joissa lyhytaikaiseen toimintaan tarkoitetuille taajuuksille ei ole muita halukkaita käyttäjiä. Tällöin lyhytaikaisella ohjelmistotoiminnalla olisi mahdollisuus saada uusi lyhytaikainen radiolupa myös kahden kuukauden karenssin aikana, mikäli haetulla taajuudella ei ole muita halukkaita käyttäjiä. Säännöksen joustavoittaminen edistäisi radiotaajuuksien tehokasta käyttöä.

3.3 Verkkotunnukset

3.3.1 Rekisteritietojen julkaiseminen sähköisesti

Viestintäpalvelulain 167 §:n 2 momentin mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voi julkaista internetsivuillaan tietoja verkkotunnusrekisteristä. Luonnollisista henkilöistä voidaan internetsivuilla julkaista verkkotunnus ja käyttäjän nimi.

Verkkotunnusrekisterin tietojen luovuttamiseen sovelletaan lakia viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999). Henkilötietojen luovuttamisesta säädetään henkilötietolailla (523/1999) ja 1.1.2019 voimaantulevalla tietosuojalalla, joka täydentää EU:n yleistä tietosuojasetusta (2016/679). Sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa (917/2014) on tällä hetkellä

erityissäännös eräiden rekisteritietojen (verkkotunnuksen ja verkkotunnuksen käyttäjän nimen) julkisuudesta.

Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maininta "internetsivuillaan" korvattaisiin ilmaisulla "sähköisessä palvelussa". Lakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että poistettaisiin erityissäätely luonnollisen henkilön nimen julkaisusta.

Verkkotunnusrekisterin tietoja on alun perin (2000-luvun alussa) julkaistu vain Viestintäviraston www-sivuilla. Nytkin verkkotunnusrekisterin tietoja julkaistaan erilaisten rajapintojen ja/tai toiminnallisuuksien avulla mm. ns. WHOIS-palvelun ja ODATA-palvelun avulla. Maininta pelkästä internet-sivusta on vanhentunut ja tulisi korvata ilmaisulla "sähköisessä palvelussa", joka kattaa nykyaikaiset kanavat.

Erityissäätely verkkotunnuksen julkisuudesta on tarpeellinen, jotta verkkotunnuksia rekisteröivät tahot ja henkilöt voivat suorittaa hakuja vapaina olevista verkkotunnuksista. Luonnollisen henkilön nimen julkaiseminen on sen sijaan ristiriidassa tietosuojalain kanssa ja se tulee poistaa sähköisen viestinnän palveluista annetusta laista.

Viestintäpalvelulain 167 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Liikenne- ja viestintävirasto voi julkaista sähköisessä palvelussa tietoja verkkotunnusrekisteristä. Verkkotunnusmerkintä on julkinen tieto. Rekisterin tietojen luovuttamiseen sovelletaan muutoin, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja tietosuojalaissa säädetään.

3.3.2 Käyttäjän tunnistaminen

Liikenne- ja viestintäviraston määräyksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä verkkotunnuksen merkitsemisen teknisestä toteuttamisesta sekä merkitsemisen yhteydessä annettavista tiedoista. Verkkotunnusvälittäjän on merkittävä verkkotunnusrekisteriin verkkotunnuksen käyttäjää koskevat oikeat, ajantasaiset ja yksilöivät tiedot (viestintäpalvelulain 167 § 1 momentti). Verkkotunnukseen liittyvien väärinkäytösten (kuten tietoturvaloukkaus, internetsivujen laiton sisältö ja huijaukset) tutkimisen ja ratkaisemisen edellytys on, että välittäjällä on ollut verkkotunnuksen merkitsemisvaiheessa verkkotunnuksen käyttäjästä oikeat ja totuudenmukaiset tiedot.

Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Liikenne- ja viestintäviraston määräysvalta laajennettaisiin kattamaan myös käyttäjän tunnistaminen. Ehdotetaan, että Liikenne- ja viestintävirasto voisi määräyksellä määrittellä ne tavat, joilla välittäjän olisi tunnistettava asiakkaansa.

Viestintäpalvelulain 167 §:n 4 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi Liikenne- ja viestintäviraston mahdollisuus antaa tarkempia määräyksiä merkitsemisen teknisestä toteuttamisesta, merkitsemisen yhteydessä ilmoitettavista tiedoista ja tunnistustavoista, joilla välittäjän on tunnistettava verkkotunnuksen käyttäjä.

3.4 Huomattavan markkinavoiman sääntely

3.4.1 Ennalta määritetyn enimmäishinnan asettaminen

Viestintäpalvelulain 71 §:n 4 momentin mukaisesti etukäteen määritetty enimmäishintavelvoite voidaan asettaa enintään kolmeksi (3) vuodeksi ker-

rallaan. Teledirektiivin 67 artiklan 5 kohdan mukaan markkinat tulee analysoida viiden (5) vuoden välein tai kolmen vuoden kuluessa uuden komission markkinasuosituksen antamisesta. Markkinoiden analysointi on mahdollista kuitenkin suorittaa aina kun viranomaisen sen katsoo tarpeelliseksi eli esim. markkinaolosuhteet ovat merkittävästi muuttuneet. Kyseistä säännöstä voisi muuttaa siten, että ennalta määritetty enimmäishinta voisi jatkossa myös olla voimassa viisi (5) vuotta. Kun otetaan huomioon myös huomattavan markkinavoiman päätösten valitusprosessien ajallinen kesto (yli 3 vuotta), olisi myös perusteltua enimmäishinnan olevan voimassa koko valitusprosessin ajan. Tältä osin on myös otettava huomioon se, että jos ministeriö päätyy uudelleen ehdottamaan valitustien muutosta (kts. jäljempänä tässä muistiossa asiasta esitetty), on kyseisen velvoitteen ajallisen keston enimmäisaika suhteutettava kyseiseen valitustien arvioituun ajalliseen keston.

Säännöksen ajallista kestoja olisi mahdollista rajoittaa sen sitomisella toimivaltaisen viranomaisen harkintaan markkina-analyysisyklin aikaistamisesta tai vaihtoehtoisesti siihen, että enimmäishinta olisi voimassa kolme vuotta, mutta toimivaltaisen viranomaisen päätöksellä enimmäishinnan voimassaoloa voitaisiin jatkaa kahdella vuodella. Kyseinen jatkamista koskeva päätös edellyttäisi vähintäänkin markkinoiden hintatason arviointia.

3.4.2 Kertomus kustannusjärjestelmän noudattamisesta

Viestintäpalvelulain 75 §:n 3 momentin mukaan Liikenne- ja viestintäviraston on julkaistava vuosittain kertomus siitä, miten kustannuslaskentajärjestelmiä noudatetaan yrityksissä. Yrityksen tulee laatia yrityksen kustannusjärjestelmän tarkastuksesta kertomus ja toimittaa se Liikenne- ja viestintävirastolle. Teledirektiivin 74 artiklan 4 kohdan mukaan hyväksytyyn riippumattoman elimen on tarkastettava kustannuslaskentajärjestelmän noudattaminen ja julkaistava vuosittain lausunto siitä. Teledirektiiviä edeltävä käyttöoikeusdirektiivi² määritteli kyseisen lausunnon julkaisuvelvoitteen kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle. Teledirektiivin kyseinen säännös ei kuitenkaan enää aseta suoraan kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle kyseistä velvollisuutta ja yritykset eivät ole kyseistä Liikenne- ja viestintäviraston laatimaa lausuntoa katsoneet tarvitsevansa. Lisäksi kertomuksen merkitys on vähentynyt vuosi vuodelta, kun useilla markkinoilla sääntely on painottunut ennakkosääntelyyn ja jälkikäteistä hinnoittelun valvontaa on vähennetty. Kyseinen velvoite voitaisiin joko poistaa kokonaan tai määrittää yrityksiä koskevaksi velvoitteeksi siten, että säännellyillä yrityksillä olisi velvollisuus julkaista tilintarkastuskertomuksen julkinen versio erikseen pyydetessä.

3.4.3 Hallituksen esityksen perustelut Pure LRIC -malli

Hallituksen esityksen (221/2013 s. 132) mukaan teoreettisesti mallinnetun tehokkaan toimijan kustannuksissa tulisi ottaa huomioon kohtuullisessa määrin myös tuotteen tai palvelun tuottamiseen liittyvät yleiskustannukset. Edelleen kyseisessä hallituksen esityksessä on todettu, että näin ollen jossain EU-maissa joissain tilanteissa sovellettua Pure LRIC (Pure Long Run Incremental Cost) -mallia ei voitaisi lähtökohtaisesti pitää kohtuullisena.

Komission markkinasuosituksen perustelumuioston³ mukaan Pure LRIC -malli on yksi vaihtoehto muiden kustannusten määrittämismenetelmien osalta ja

² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2002/19/EY) sähköisten viestintäverkkojen ja niiden liitännäistoimintojen käyttöoikeuksista ja yhteenliittämisestä (käyttöoikeusdirektiivi)

komission suositus terminointimaksuista⁴ (2009/396/EY) edellyttää jäsenmailta pure LRIC -mallin käyttämistä terminointimarkkinoilla terminointihintojen määrittämiseksi. Kyseisestä mallia on myös nykyisin käytetty eri jäsenmaissaterminointihintojen määrittämisessä. Komissio tulee jatkossa määrittämään teledirektiivin 75 artiklan nojalla EU-laajuiset enimmäishinnat matkaviestinverkon ja kiinteän verkon terminoinnille pure LRIC -mallilla. Jos komissio purkaa vuoden 2025 jälkeen terminointimarkkinoita koskevan sääntelyn ja jäsenmaassa edelleen katsotaan tarpeelliseksi säännellä kyseisiä markkinoita, teledirektiivin 75 artikla edellyttää jäsenmaita käyttämään kyseistä mallia. Jotta ei jää epäselväksi kyseisen mallin hyödyntämisen mahdollisuus ja toimivalaisen viranomaisen toimivalta sen käyttämiseen, tulisi perusteluissa nimenomaisesti todeta, että myös Pure LRIC -mallin käyttäminen on perusteltua ja sen käyttäminen on toimivaltaisen viranomaisen harjonnassa.

3.5 Viestintäpalvelujen käyttäjien oikeudet ja kuluttajansuoja

3.5.1 Määräaikaisten sopimusten sallittua enimmäiskesto

Määräaikaisten sopimusten sallittu enimmäiskesto tulisi arvioida uudelleen. Viestintäpalvelulain mukaan määräaikaisen sopimuksen voi tehdä kuluttajien kanssa enintään 24 kuukaudeksi. Teledirektiivin 105 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat hyväksyä tai pitää voimassa säännöksiä, joilla valtuutetaan vaatimaan lyhyempiä kuin 24 kuukauden enimmäiskestoisia sopimukseen perustuvia sitoumusajkoja. Kun otetaan huomioon palvelujen ja viestintämarkkinoiden nopea kehitys, voidaan 24 kuukauden aikaa pitää erittäin pitkänä. Määräaikaisiin sopimuksiin liittyy monia kielteisiä piirteitä; pitkät sopimusajat vähentävät toimialan kilpailua ja vaikeuttavat markkinoille pääsyä. Teleyritykset ovat käytännössä pyrkineet muuttamaan määräaikaisten sopimusten ehtoja sopimusten voimassaoloaikana tai varaamaan sopimusehdoissaan yksipuolisia oikeuksia määräaikaisten sopimusten ehtomuutoksiin. Tämä osoittaa, että määräaikaisten sopimusten kestot ovat nykyisellään myös teleyritysten tarpeet ja tekniikan kehitys huomioiden liian pitkiä. Soveltamisala laajenee kuluttajista tiettyihin loppukäyttäjärhyymiin.

3.5.2 Puhelinmarkkinointi

Viestintäpalvelulain 201 § kieltää matkapuhelinliittymien puhelinmarkkinoinnin ilman asiakkaan nimenomaista pyyntöä. Säännös ei perustu EU-direktiiveihin vaan on täysin kansallista lainsäädäntöä. Kiellossa on kysymys hyvin pistemäisestä sääntelystä, jolla on estetty yhden viestintäpalvelutyyppin markkinointi puhelimitse kuluttaja-asiakkaille.

Matkapuhelinliittymien puhelinmarkkinointikieltoa on jatkettu 1.7.2021 saakka. Matkapuhelinliittymien puhelinmyynnin sääntelyä arvioitaessa olisi hyvä selvittää, sähköisen viestinnän tietosuoja-asetuksen tuomat muutokset huomioon ottaen, sektorikohtaisen sääntelyn sijasta ns. opt-in-mallin käyttöönottoa, jolloin kaikki puhelinmarkkinointi edellyttäisi kuluttajan ennakkosuostumusta myyntipuheluiden vastaanottamiseksi. Kyseinen vastaisi myös kuluttaja-asiamiehen näkemystä <https://www.kkv.fi/ajankohtaista/Tiedotteet/2017/7.4.2017-puhelinmyynti-luvanvaraiseksi-vaativat-kuluttaja-asiamies-kuluttajaliitto-ja-tietosuojavaltuutettu/>.

⁴ Komission suositus terminointimaksuista, Komission suositus kiinteän ja matkaviestintäverkon kohdeverkkomaksujen sääntelystä EU:ssa (2009/396/EY)

3.5.3 Siirtovelvoite

Viestintäpalvelulain 227 §:n mukainen siirtovelvoite koskee nykyisin julkisen palvelun radio-ohjelmistoja, jotka ovat vastaanotettavissa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa verkon sijaintikunnassa. Liikenne- ja viestintäviraston saamien tietojen mukaan kaapelitelevisioverkon kehitys on johtamassa tulevaisuudessa siihen, että laajakaista tarvitsee lisää taajuuskaistaa kaapeliverkossa. Kaapeliverkon seuraavassa kehitysvaiheessa (Docsis 3.1.) laajakaistan paluukaista on standardoitu nykyisen FM-radion taajuusalueen päälle. Radiokanavien kuuntelulle on kuitenkin olemassa useita vaihtoehtoisia keinoja. Ensinnäkin radion kuuntelu internetin kautta on lisääntynyt viime vuosina. Toiseksi kaupunkien kerrostalovaltaisillakin alueilla on tyypillisesti mahdollista kuunnella radiota oman vastaanottimen avulla maanpäällisestä antenniverkosta. Kolmanneksi kaapeliverkossa radiokanavia voitaisiin jatkossa välittää kuitenkin DVB-C-muodossa, jolloin niiden kuuntelu olisi edelleen mahdollista kaapeliverkossa digiboksin tai television kautta.

Nykyisin kaapeliyhtiöiden tulee siirtää maksutta verkossaan sekä Ylen radio-että televisio-ohjelmistot. Koska radio-ohjelmistojen osalta käyttäjäkunta on marginaalinen ja teleyritykset haluaisivat kapasiteettia muuhun käyttöön, voisi viestintäpalvelulakia muuttaa tältä osin siten, että Ylen radio-ohjelmistojen siirtovelvoitteesta luovuttaisiin. Tällöin jäljelle jäisi vain televisio-ohjelmistojen siirtovelvollisuus ja kapasiteettia vapautuisi muuhun käyttöön.

3.5.4 Puhelinnumeron siirrettävyyden luovutusmaksut

Viestintäpalvelulain 102 §:ssä säädetään, ettei teleyritys saa periä tilaajalta korvausta puhelinnumeron siirtämisestä. Siirtämisen aiheuttamista kertaluonteisista kustannuksista saa kuitenkin periä korvauksen vastaanottavalta teleyritykseltä. Korvaus ei kuitenkaan saa olla niin suuri, että se estää palvelun käytön. Liikenne- ja viestintävirasto voi yksittäistapauksessa päättää kertakorvauksen enimmäismäärästä.

On ilmennyt, että korvaus, jonka luovuttava teleyritys perii vastaanottavalta teleyritykseltä ei käytännössä perustu todellisiin kustannuksiin. Käytännön tilanteessa on tullut esiin, että näitä maksuja käytetään jopa estämään numeron siirrettävyyttä etenkin palvelunumeroiden osalta.

Viestintäpalvelulain 102 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että teleyritys ei saisi periä tilaajalta tai toiselta teleyritykseltä korvausta puhelinnumeron siirtämisestä.

3.5.5 Palveluntarjoajan vaihtaminen ja numeron siirrettävyys

Teledirektiivin artikla 106 kirjaa useita uusia siirrettävyyteen liittyviä vaatimuksia Palveluntarjoajan vaihtamista ja numeron siirrettävyyttä koskien. Kyseiset voitaisiin pääosin (erityisesti kohdat 3 ja 6) säännellä kansallisesti Liikenne- ja viestintäviraston määräysten avulla, jolloin tarvetta lain tasoiseen sääntelyyn ei olisi.

Artiklan 106 kohdan 7 mukaan jäsenvaltioiden on vahvistettava säännöt asianmukaista seuraamuksista sekä velvoitteesta maksaa loppukäyttäjille korvauksia, jos palveluntarjoaja jättää noudattamatta tässä artiklassa säädettyjä vaatimuksia, mukaan lukien niitä, jotka koskevat viivästyksiä numeroiden siirtämisessä tai tilanteita, joissa siirtämisen yhteydessä tapahtuu vää-

rinkäytöksiä näiden yritysten toimesta tai niiden nimissä. Artiklan 106 kohdan 7, samoin kuin kohtien 8 ja 9 kansallinen sääntely voitaisiin hoitaa muuttamalla viestintäpalvelulain 102 §:ää siten, että valtuutetaan Liikenne- ja viestintävirasto antamaan asiasta tarkemmat määräykset.

3.5.6 Puhelupaketit

Soittaminen yritysnomeroihin ei tällä hetkellä tavallisesti sisälly puhelupaketteihin. Tämä tosiasia generoi ylivoimaisesti suurimman valitusmäärän esim. KKV:lle. Viestintäpalvelulain uudistamisen yhteydessä olisi todennäköisesti mahdollista kirjata säädökseen velvoite, jonka mukaan kaikkien äänipuheluiden Suomessa kaikkiin kansallisiin numeroihin lukuun ottamatta palveluryhmien II, III ja IV numeroita tulisi kuulua mahdollisesti myytäviin puhelupaketteihin. Samalla velvoitettaisiin, että soitto palveluryhmän I palvelunomeroihin saisi maksaa ainoastaan ppm:n tai mpm:n ja että nämä palvelunumerot sisällytetään myös puhelupaketteihin.

3.5.7 Viestintäpalvelujen esteettömyys

Julkisen palvelun televisio-ohjelmistoihin sekä useita eri yleisöryhmiä palveleviin valtakunnallisiin kaupallisiin ohjelmistoihin on liitettävä ääni- ja tekstityspalvelu näkö- ja kuulorajoitteisia käyttäjiä varten. Julkisen palvelun ohjelmistojen osalta velvollisuus koskee kaikkia ohjelmistoja. Useita eri yleisöryhmiä palvelevien ohjelmistojen osalta palvelu on liitettävä 75 prosenttiin ohjelmista. Velvollisuuden teknisestä toteuttamisesta ja viitekustannuksesta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Säännös ei nykyisellään sisällä minkäänlaisia tekstityksen laatuun liittyviä kriteereitä. Osassa ohjelmistoja on tällä hetkellä selkeitä tekstityksen ymmärrettävyyteen liittyviä laatuongelmia. Liikenne- ja viestintäviraston näemyksen mukaan olisi tarkoituksenmukaista määritellä kriteerejä myös tekstityksen laadulle, jotta säännös aidosti palvelisi tarkoitettuja kohderyhmiä.

Yleispalvelusääntely takaa kuulo- ja puhevammaisille käyttäjille oikeuden symmetriseen, videoneuvottelupalvelut mahdollistavaan laajakaistaliittymään. Yleispalvelun esteettömyyteen liittyvien säännösten tarkoituksenmukaisuus ja ajantasaisuus olisi hyvä arvioida lainsäädäntöä uudistettaessa. Asiassa on tarpeen kuulla asianomaisia käyttäjiä edustavia etujärjestöjä.

3.6 Muut säännökset

3.6.1 Teletoimintailmoitus ja tietoyhteiskuntamaksu

Pienimmät teleyritykset tulisi rajata tietoyhteiskuntamaksun ja teletoiminnan harjoittamista koskevan ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle. Toiminnanharjoittajien ilmoituksia ja viranomaismaksuja koskevaa sääntelyä uudistettiin taannoin viestintäpalvelulain edeltäjän tietoyhteiskuntakaaren voimaantulon yhteydessä.

Lakiuudistuksen yhteydessä kumottiin aikaisemmin voimassa ollut valtioneuvoston asetus merkitykseltään vähäisestä teletoiminnasta. Lisäksi yhdistettiin aikaisemmat viestintämarkkina- ja tietoturvamaksu uudeksi tietoyhteiskuntamaksuksi. Uudistusta voidaan pitää onnistuneena siltä osin, että viranomaismaksuja koskeva sääntely on yksinkertaistunut maksujen perusteiden ja määräytymismallien yhtenäistämisen myötä.

Muutoksen myötä kuitenkin sekä ilmoitus- että maksuvelvollisten teleyritysten määrä on kasvanut aiempaan verrattuna, mikä on tarpeettomasti lisännyt sekä pienten teleyritysten että Liikenne- ja viestintäviraston hallinnollista taakkaa. Maksuvelvollisten yritysten määrän lisääntyminen johtuu siitä, että maksuvelvollisuus on laissa sidottu teleyrityksen velvollisuuteen tehdä teletoimintailmoitus. Ilmoitusvelvollisuuden laajentuessa koskemaan aikaisemmin ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle rajattuja pieniä teleyrityksiä, nämä tulivat myös maksuvelvollisuuden piiriin.

Edellä esitetyistä syistä johtuen, pienimmät teleyritykset tulisi rajata ilmoitus- ja maksuvelvollisuuden ulkopuolelle. Maksuvelvollisuuden rajausta tulisi toteuttaa teledirektiivin 16 artiklan mahdollistamana rajaamalla tietyn liikevaihdollisen kynnyksen omaavat yritykset maksun ulkopuolelle. Vaihtoehtoisesti voidaan rajausta suorittaa teledirektiivin 16 artiklan mukaisella vähimmäismarkkinaosuudella tai toiminta-alueen pienuudella. Näistä liikevaihtoon perustuva kriteeri on selkein ja helpoiten todennettavissa. Ehdotus olisi toteutettavissa viestintäpalvelulain 4 §:ssä tarkoitetulla LVM:n asetuksella, jolla määritettäisiin kyseinen liikevaihtoraja.

Pienten teleyritysten hallinnollisen taakan vähentäminen ilmoitusvelvollisuuden ja maksujen vapautuksen johdosta voisi osaltansa tukea innovaatioiden syntymistä ja uusien liiketoimintamallien kehittymistä ja helpottaa esimerkiksi alueellisten ja paikallisten toimijoiden markkinoille tuloa.

Ehdotettu uudistus puolestaan tehostaisi teletoimintailmoitusten käsittelyyn sekä tietoyhteiskuntamaksun määräämiseen ja laskutukseen liittyvien viranomaistehtävien hoitamista. Maksuvelvollisuuden poistaminen pienimmiltä yrityksiltä ei vaikuttaisi merkittävästi Liikenne- ja viestintäviraston tuloihin.

Viestintäpalvelulain mukaisen tietoyhteiskuntamaksun suuruus on 0,12 prosenttia teleyrityksen Suomessa harjoittaman teletoiminnan liikevaihdosta maksun määräämistä edeltävällä tilikaudella, kuitenkin vähintään 300 euroa.

[] Ennen tietoyhteiskuntakaaren voimaantuloa viestintämarkkinamaksu määrättiin vuosittain noin 80 yritykselle.

3.6.2 Seuraamussäännökset

Viestintäpalvelulain 332 §:ssä säädetään uhkasakosta, keskeyttämisuhausta ja teettämisuhausta. Mainitut seuraamukset ovat hallinnollisesti raskaita toteuttaa ja tehottomia tilanteissa, joissa rikkomus on vakava, mutta ei laadultaan kuitenkaan jatkuva, jolloin uhkasakon asettamisella ei olisi rikkomuksia ehkäisevää vaikutusta. Jos sääntelyä norminpurun hengessä kevennetään, tulisi vastaavasti velvoitteiden rikkomisesta voida rangaista tehokkaammin. Tehokkailla seuraamuksilla on myös ennalta ehkäisevä vaikutus. Viestintäpalvelulain seuraamussäännöksiä tulisi tehostaa siten, että ainakin vakavien rikkomusten kohdalla hallinnollinen seuraamusmaksun laajamittaisempi käyttö olisi mahdollista. Tällä hetkellä seuraamusmaksu on mahdollinen ainoastaan huomattavan markkinavoiman (HMV) säännösten ja televisio- ja radiotoimintaa koskevien säännösten rikkomisen yhteydessä. Muun muassa viranomaisen suora sakottamisoikeus on monessa muussa EU-maassa jo käytössä. Sääntelyn kehittämisessä on myös huomioitava ns. CPC-asetus⁵, jonka osalta päävastuu koordinoinnista on Oikeusministeriöllä.

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/2394 kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä ja asetuksen (EY) N:o 2006/2004 kumoamisesta.

3.6.3 Päätösten tiedoksianto

Viestintäpalvelulain 312 § mahdollistaa sähköisen tiedoksiannon verkkotunnusasioissa. Säännöksen mukaan päätös katsotaan annettuna tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä. Sähköinen tiedoksianto on muissa kuin verkkotunnusasioissa mahdollinen ainoastaan tiedoksiannon saajan suostumuksella. Sähköisen tiedoksiannon käytön lisääminen tukisi vielä nykyisen hallitusohjelman digitalisaation tavoitetta. Laajempi sähköisen tiedoksiannon käyttö siten, että sen käyttäminen ei edellytä tiedoksiannon saajan suostumusta helpottaisi sekä Liikenne- ja viestintäviraston että sen asiakkaiden toimintaa. Mahdollisuuksia sähköiseen tiedoksiantoon tulisi siis lisätä.

3.6.4 Oikaisuvaatimus

Viestintäpalvelulakiin lisättiin oikaisuvaatimuksen käyttöä ensisijaisena muutoksenhakekeinona lain 342 §:n mukaisesti. Esimerkiksi radiolupaa koskaan päätökseen voidaan hakea oikaisua Liikenne- ja viestintävirastolta. Oikaisumenettely on nopeampi ja kevyempi menettely kuin muutoksen hakeminen valittamalla hallinto-oikeuteen. Tämän vuoksi oikaisumenettelyn soveltamisen laajentamista Liikenne- ja viestintäviraston tekemiin ohjelmistolupapäätöksiin ja radioviestinnän pätevyystodistusta koskeviin päätöksiin sekä 285 - 287 §:ssä tarkoitettuja hakemus-, huutokauppaan osallistumis- ja toimilupamaksuja koskeviin päätöksiin voisi harkita. Valtion maksuperustelain mukaan ensisijainen muutoksenhakekeino maksuja koskevista päätöksistä on oikaisun vaatiminen maksun määränneeltä viranomaiselta. Vastaava menettely voisi olla perusteltua kattavammin myös viestintäpalvelulaissa säädettyjen maksujen osalta. Oikaisuvaatimuksen käyttöä tulisi siten laajentaa.

3.6.5 Valitusie

Viestintäpalvelulain 343 §:ssä säädetään muutoksenhausta markkinaoikeuteen, 344 §:ssä hallinto-oikeuteen ja 345 §:ssä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Jos viestintäpalvelulain 157 §:n mukaisesta säilytysvelvollisuudesta luovutaan, tulee myös 342 §:n 1 momentti (oikaisuvaatimus sisäministeriölle) kumota/poistaa.

Viestintäpalvelulain 345 §:n 2 momentissa säädetään muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen 52-55 §:ien nojalla tehdyistä päätöksistä (HMV-asema ja muun kuin HMV-aseman perusteella asetettavat velvollisuudet). Kyseiset on myös säädetty käsiteltäväksi KHO:ssa kiireellisinä. Tosiasiallinen käsittelyaika HMV-päätöksistä on ollut yli 3 vuotta, joten kiireellisyyden vaatimus ei toteudu säännöksen edellyttämällä tavalla. Asian käsittelyä nopeutaisi todennäköisesti muutoksenhaku ensimmäisenä asteenä markkinaoikeuteen ja valituslupa KHO:een, sillä markkinaoikeudessa on taloudellisen valvonnan sääntelyä koskevaa asiantuntijuutta merkittävästi mm. energia-markkinoiden sääntelyn perusteella. Valituslupa KHO:een myös rajaisi mahdollisen käsittelyn etenemistä.

[]

3.7 Häätäpuhelujen paikantaminen

Viestintäpalvelulain 321 §:ää tulisi tarkastella ja tarvittaessa muuttaa siten, että siitä yksiselitteisesti ilmenisi teleyrityksen velvollisuus luovuttaa sijaintitiedot myös sellaisista päätelaitteista, joista hätäilmoitus on tehty ilman SIM-korttia eli päätelaitteesta jossa ei ole liittymää. Tätä näyttäisi teledirektiivin 109 artiklan 6 kohtakin edellyttävän. Asia liittyy myös EU-tuomioistuintuomiossa käsiteltävänä olevaan ennakkoratkaisupyyntöön C-417/18.

3.8 Oikeus luovuttaa tietoja virastolle

Viestintäpalvelulain 316 §:n 1 momenttia tulisi muuttaa lisäämällä "väärälle vastaanottajalle" oikeus luovuttaa Liikenne- ja viestintävirastolle tietoja saamista viesteistä ja välitystiedoista, jos se on tarpeen tietoturvaloukkausten selvittämiseksi (vikatilanteen selvittämisen lisäksi).

3.9 Muut viestintäpalvelulain kehitysehdotukset tietoturvaan liittyen

Yleisten viestintäverkkojen ja -palvelujen toimintavarmuuden edistämistä koskevista lainsäädännön kehittämisajatuksista on laadittu muistio (#4553178) ja esitys (#4567704), jotka on esitelty LVM:lle syksyllä 2018.

CPC-asetuksella⁶ säädetään kansallisille kuluttajaviranomaisille toimivalta määrätä verkkosivuston sisältöä poistettavaksi taikka viimesijaisesti määrätä myös koko verkkotunnustunnus poistettavaksi. Viestintäpalvelulain 169 §:n tarvitaan lisäys Liikenne- ja viestintävirastolle toimivallasta poistaa verkkotunnus verkkotunnusrekisteristä ja fi-juuresta, jos toimivaltainen viranomainen on päätöksellään kieltänyt tunnuksen käyttämisen. Samoin tarvitaan lisäys toimivallasta merkitä verkkotunnus toimivaltaiselle viranomaiselle.

Vastuurajojen selkiyttämiseksi viestintäpalvelulain 246 §:ään tulisi lisätä teleyrityksen vastuu sellaisen tilaajan tai käyttäjän käytössä olevan päätelaitteen (toimivuudesta ja) tietoturvasta, jonka teknisen hallinnan teleyritys on pidättänyt itsellään. Laitteen voitaisiin katsoa tällöin olevan teleyrityksen verkon osa.

[]

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/2394 kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä ja asetuksen (EY) N:o 2006/2004 kumoamisesta.